

İSSİZLİĞİN SONUÇLARI VE İSSİZLİĞE KARŞI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Cemile HAŞİMOĞLU, A.Samet Gündüz, Hakan Gündüz

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ JEOGENÇ, İSTANBUL

Geçtiğimiz aylarda ÖSS sonuçları açıklandı ve her sene olduğu gibi bu sene de öğrenci arkadaşlarımızdan sınavda başarı elde eden, barajı geçen, dereceye girenler üniversitelerde belirli bölümlere yerleştirilme hakkını elde ettiler. Öncelikle bu yeni gençliğe eğitimleri süresince başarılar diliyorum ve şu soruyu soruyorum: üniversitede olmak senin tercihin mi yoksa toplumun sana getirdiği bir zorunluluk mu? Şu işsizlik ortamında ancak ben üniversite mezunu olduğum zaman iş bulabilirim düşüncesi hakim midir? Peki, bizi bu kaosa sürükleyen nedir? "mesleği olamayana iş yok" cümlesi belki de.

Her yıl binlerce mezun insanın mesleği olmayan insandan farkı var mı ki acaba. Birçok üniversite mezunu iş bulamama kaygısıyla asıl mesleklerinin dışında bir alanda çalışmak zorunda kalıyor. Çıkış yolu arayan üniversite mezunu işsiz gençler, semt pazarlarında ya da sosyete pazarlarında açtıkları tezgâhlarda ya da işportacılık yaparak geçimlerini sağlamaya çalışıyor. Genç işsizler ordusu yaratıldı ve yaratılmaya devam ediliyor bunun farkında mıyız? Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür, işsiz gençler yetiştiriliyor. Nereye kadar! Gençliğimizi iyi değerlendiremezsek geleceğimizi nasıl değerlendireceğiz.

Türkiye'de çalışma çağındaki nüfusun sadece %45'i çalışabiliyor ve maalesef %55'i iş olmadığı için boşa geziyor veya evde oturuyor.

Dış ülkelere umutla eğitime gitmiş, master ve doktora yapıp döndüklerinde, bu ülkeye katkıda bulunmayı ideal yapmış insanlar, iş bulamayıp, geldiklere yere geri dönüyorlar. Yazık değil mi? Büyük şehirlerde, trafik ışıkları dilencilerle dolu; kapkaç, hırsızlık, dolandırıcılık, gasp ve cinayetler her dönemden daha fazla. Aç, işsiz, evine para götüremeyen fert, eşinin, çoluk çocuğunun yüzüne bakamıyor. Ailesine ekmek veremiyor. Çocuğuna harçlık veremiyor... Böyle fertler potansiyel suç işlemeye hazır insandır.

İSSİZLİĞİN NEDENLERİ 'ne genel bir bakış attığımız zaman karşımıza çıkanlar:

Türkiye'de, hızlı nüfus artışına ve kitleler halinde kırdan büyük kentlere göç olgusuna bağlı olarak ve sanayileşme yönündeki yapısal değişimin hızlı ve dengeli bir biçimde gerçekleştirilememesi, yüksek işsizlik oranları, istihdama katılımın düşüklüğü, eğitim ve beceri eksikliği, işgücü maliyetlerinin yüksek oluşu, çalışanların mesleklerinde, o meslek için gerekli donanımına sahip olamamaları ve mesleki bilgilerini zamanın ihtiyaçlarına paralel olarak geliştirememeleri nedeniyle görevlerini verimli olarak hakkıyla yerine getirememeleri, girişimcinin yatırım yapması için yeterli sermaye olanaklarından yoksun bulunması ve uygun koşullarda kredilendirilememesi, tarımdan üretimin iç ve dış talebe uygun olarak planlanamaması ve çiftçiye devlet desteğinin azaltılması, iş gücü kalitesinin düşük oluşu, sektörlerin yetersizliği, yatırımın önünde engeller olması, engellerin çalışmasına yönelik uygun ortam ve koşulların olmaması, işe girmede tecrübe aranması, mevsimlik iş gücü, gençlerin boşlukta olması, yapacak bir şey bulamaması, çok fazla mezun olması ve benzeri gibi gereçlerle pek çok açıdan sorunun tanımı yapılabilmektedir. Salt ekonomik gibi görünen ancak tümüyle toplumsal ve dolayısıyla siyasi olan sorunun kaynağının ne olduğu çözüm yaklaşımı açısından çok önemli. İşsizliğin kaynağı, toplumun kendisi mi, devletin yanlış politikaları mı,

işgücü piyasalarının yeterince şeffaf olmayışı mı, yoksa bireylerin yeteneksiz ve vasıfsız oluşları mı? Nereden baktığınıza bağlı olarak çözüm yollarınızda değişecektir.

işsizlik sorunlarının insanlar üzerinde doğurduğu psikolojik sonuçlara da bakarsak eğer, işini kaybedenler üzerinde yapılan çeşitli araştırmalarda işsizlikle beraber stres hormonlarının faaliyetlerinde artma olduğunu, gerilim, uykusuzluk ve sinirlilik durumları görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Sorunun çok daha önemli bir boyutunu ise, işsiz kalan kişilerde yarattığı korku, fiziksel ve ruhsal sağlığın bozulması, toplumun değer yargılarının yitirilerek ortaya çıkardığı ümitsizlik, yoksulluk ve toplumsal dayanışmanın bozulması oluşturmaktadır.

1929 Dünya Ekonomik Buhranı sonrasındaki deneyimlere ve daha sonra 70'li yıllarda

gerçekleştirilen bazı araştırmaların ortaya koyduğu verilere göre, işsizliğin ve buna bağlı olarak artan yoksulluğun neden olduğu sağlık sorunlarına baktığımızda ise; beslenme bozuklukları, vücut direncinin zayıflaması, bulaşıcı hastalıkların artışı, mide-bağırsak rahatsızlıkları, kalp ve dolaşım hastalıkları gibi şikâyetlerde artış, tansiyon, kolesterol vb. sağlık göstergelerinde değişmeler, direncin azalması ve kötü bakım nedeniyle deri hastalıklarında artış, bebek ve çocuk ölümlerinde artış, iş yapma gücünün azalması gibi sağlık sorunlarının ortaya çıktığını görebilmekteyiz.

Ankara Ticaret Odası (ATO) tarafından hazırlanan raporda Türkiye'de 10 bin doktor, 35 bin ziraat mühendisi, 50 bin mimar ve mühendisin işsiz olduğunu ortaya koymaktadır. Rapora göre çıraklık kurslarına devam eden kursiyerlerin yüzde 77'si üniversite mezunudur. Devletin resmi verilerine göre üniversiteden mezun olan her 3 gençten 1'i işsiz kalıyor. İşsizlik tehdidine rağmen üniversite kapılarındaki yığılma her yıl daha da artıyor. Son üniversite sınavına 1 milyon 730 bin öğrenci girdi. Bu öğrencilerden sadece 412 bini bir üniversiteye yerleştirilecek. Her 100 adaydan 77'si açıkta kalacak demektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Buna göre yapılması gereken yeni üniversitelerin açılması değil, üniversite sisteminin ve işsizlik sorunlarının masaya yatırılarak, istihdam olanaklarını da göz önünde bulundurarak yeni politikalar üretmek ve çözüm önerileri sunmaktır.

Peki, nedir bu çözüm önerileri?

Mevcut kapasiteleri kullanma yerine, yeni kapasiteler yaratılmalı, mesleki eğitim, işgücünün hareketliliğinin sağlanması ve çalışma-konullarının esnekleştirilmesi, üretim ve yatırımın teşvik edilmesi, nüfus planlamasına gidilmesi ve teknolojilerin kullanılması gibi istihdam politikalarına ağırlık verilmesi, girişimcilerin rekabet edebilir özgün ürün üretmeye yönelik yatırım planlarını yaparken ve uygulama safhasında, araştırma kurumları ve üniversitelerle işbirliğine gitmelerinin sağlanması ve kolaylaştırılması, beyin göçünün engellenmesi, her coğrafi bölgenin özellikleri dikkate alınarak bölgesel kalkınmanın planlanması ve yatırımı teşvik edici bölgesel önlemler alınması, bürokratik engellerin kaldırılması, işgücü piyasasında hangi alanlarda emeğe talep olduğu ya da olacağına istatistik? verilerden yararlanılarak saptanması ve işgücünün ihtiyaç duyulan alanlara yönlendirilmesi, planlanması ve ihtiyaca göre mesleki eğitim verilmesi, işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan alanlarda nitelikli işgücünün yetiştirilebilmesi için, gençlerin ileride daha kolay iş bulabilecekleri alanlarda mesleki okullara gitmeye yönlendirilmeleri ve özendirilmeleri, istihdamın artmasının ön koşulu olan talebin ve buna bağlı olarak üretimin arttırılması, özel sektörün engellilerin eğitimi ve istihdamına yönelik çalışmalarda bulunması, yerel yönetimlerin engellilerin meslek edinmesine yönelik çalışması, eğitim sisteminin gençlere farklı yetenekler kazandırması, askerde çeşitli eğitimlerle meslek edindirme, özel sektör ve eğitim yerleri arasında uygulama tecrübe edinme(staj) olanaklarının oluşturulması, T.V 'de iş hakkında bilgilendirme, danışmanlık tarzında birimlerin oluşturulması İş-Kur'un olanaklarından yararlanma, kişiler arası bilgilendirme zinciri, belli beceriler gerektiren basit işlerin işsizler üzerinde koordinasyonu, lise mezunlarına TV vb. alanlarda meslek edindirme programlarının oluşturulması, yapı elit olmamalı, eşitlikçi olmalı, fon sağlayan kurumların herkesin ulaşabileceği nitelikte ve

eğitimde veren kurumlar olması, düşük kredili-uzun vadeli banka fonları, genç girişimcilere fon oluşturulması, part-time iş olanaklarının artırılması, mesleki eğitimlerin artırılması, küçük ve orta büyüklükteki işletmelere desteğin sağlanması gibi çözüm önerileri sunulmaktadır.

Değerli meslek arkadaşlarım ve mezun olmaya aday gençler" biz birer Jeoloji Mühendisiziz".Jeoloji dışı birçok meslek dalının olduğu, işsizlik sorununun fazla olduğu bu ortamda zor koşullarda mesleğimizi yapmaya çalışan, binlerce seçkin kitlenin mensubuyuz. Maalesef ki korumasız durumdayız. Özgücümüzü asla unutmuyoruz ve unutmayacağız. Özgücümüzü kullanarak mesleğimizi, meslek alanımızı, işimizi, ekmeğimizi savunmalıyız. Aldığımız 4 yıllık eğitimin karşılığı işsizlik olmamalı. Kimsenin mesleğimizin iş alanlarını elimizden almasına, işsiz bırakmasına müsaade etmeyelim. Ancak; şunu da unutmayalım ki hangi mesleğe sahip olursanız olun, mesleğinizi seviyor ve kendinizi mesleğinizde yetiştirmişseniz mutlaka iş bulacaksınızdır.

KAYNAKLAR

AVRUPA KOMİSYONU TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ; (2004), "Avrupa Birliği istihdam ve Sosyal Politika", <http://www.kobinet.org.tr/kosgebabm/yayinlar/docs/AB-IstihdamSosyal.pdf>,

AVRUPA KONVANSİYONU; (2003), "Avrupa için Bir Anayasa Oluşturan Antlaşma Taslağı", Brüksel, 18 Temmuz.

BAYRAKTUTAN, Yusuf; (2003), Global Ekonomide Bütünleşme Trendleri - Bölgeselleşme ve Küreselleşme, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

CEYLAN-ATAMAN, Berrin; (2003), "İşsizlik Sorunu ve Türkiye'nin AB istihdam Stratejisine Uyumu", işveren Dergisi, http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=809&id=48,

GÜNCEL HABER; (2004), "Avrupa istihdam Stratejisi Başarılı", Temmuz-Ağustos-Eylül 2002, Sayı:28, http://www.deltur.cec.eu.int/guncel/ghaber08_02-07.html, 06/11/2004.

GÜNLÜ, Ramazan; (2003), Avrupa Birliği'nde istihdam, Eğitim ve Meslek Eğitimi, Türkiye-AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu Yayın No:6, Ankara.

KILIÇ, Cem; (2003), "Türkiye'de işsizlik ve Avrupa istihdam Stratejisi", işveren Dergisi Ekim Sayısı, http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=808&id=48,

SELAMOĞLU, Ahmet; (2003), "İstihdam Politikaları, Esneklik Arayışı ve Etkileri", 2000-2003 Petrol-İş Yılı, Yayın No: 85.

SEYİDOĞLU, Halil; (1999), Uluslararası İktisat - Teori Politika ve Uygulama, Baskı: Kurtiş Matbaası, 13.Baskı, İstanbul.

TC. ÇALVE SOS.GÜV.BAK.TÜRKİYE İŞ KURUMU (23-24 2001 tarihli Gen.Kur.toplantıSi -Görüşler-Alınan Kararlar). Devlet İstatistik Enstitüsü, Aile İşgücü Anketi, Ekim 1995. AB Sosyal İşler ve İstihdam Genel Müdürlüğü.

AB'de Fırsat Eşitliği 1996- 2000 / 4. Eylem Programı.

İSTİHDAM VE SOSYAL İŞLER. Cinsiyet etki araştırması rehberi, istihdam ve Sosyal İşler Gen. Müd.

Sosyal Eylem Programı 1998 2000. Özel Forum, 5 yıllık Sosyal Politika, istihdam ve Sosyal İşler Gen. Müd.